

Бутенко Д. С.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри підприємництва і торгівлі

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Бєлан М. Д.

студент 4 курсу

факультету Міжнародної економіки і підприємництва,

Харківський національний економічного університету імені С. Кузнеця

ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний світ обумовлений постійними змінами в економіці, тому активізація інноваційної діяльності допомагає підприємствам забезпечувати свою конкурентоспроможність. Напрямок інноваційного розвитку підприємства має стати ефективне застосування вже наявних ресурсів та розвитку нових можливостей, які сприятимуть успіху у майбутньому. Складністю інноваційної діяльності стають труднощі щодо вибору інновацій. Це обумовлює необхідність оцінки ефективності інноваційної діяльності, яка стає основою для прийняття рішень.

Дослідженнями теорії та практики займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: Грецький Р. Л. [5], Клепікова О. В. [6], Лібуркіна Л. М. [3], Мельник О. І. [7], Примостка Л. О. [4], Діба М. І. [4], Краснова І. В. [4].

Інновації – це дуже поширена галузь у сучасному світі, яка сприяє покращенню якості продукції, а також підвищує ефективність певних процесів. Наразі теорія інновацій для економіки підприємств підтверджується активізацією політики держави з видобування та розвитку національних інноваційних систем, що виникла через світову кризу у 2008 році. У 2011 році стали збільшуватись потреби людей і конкуренція посилилася. Зокрема, Україна вже має дві діючі стратегії розвитку інновацій. Першу розробило Міністерство освіти і науки від 2019 року. Друга є частиною Національної економічної стратегії Мінекономіки від 2022 року. У кінці 2023 року Міністерство цифрової трансформації представило нову стратегію розвитку інновацій з детально розписаними напрямками та кроками до 2030 року, яку має ухвалити Кабінет Міністрів України [1].

Завдяки інноваційній діяльності підвищується ефективність виробництва заводів та підвищується їх конкурентоспроможність. Інновації мають відбуватися постійно. Це вимагає від керівників управління цими змінами. Причиною невиконання інновацій може бути відсутність чи брак ефективної організації системи інноваційного управління для підприємства.

Коли підприємство працює в жорстких умовах доквілля, то актуалізується інноваційна діяльність підприємства. Найбільшої

продуктивності можна досягти завдяки теорії інновацій, яка є сукупністю різних висновків та положень, що сформульовані такою наукою як економіка.

Одне з основних завдань дослідження – обґрунтування того, як впливає організаційне забезпечення активізації діяльності на підвищення рівня інновацій на підприємствах. На рис. 1 представлені сучасні підходи та теорії інновацій.

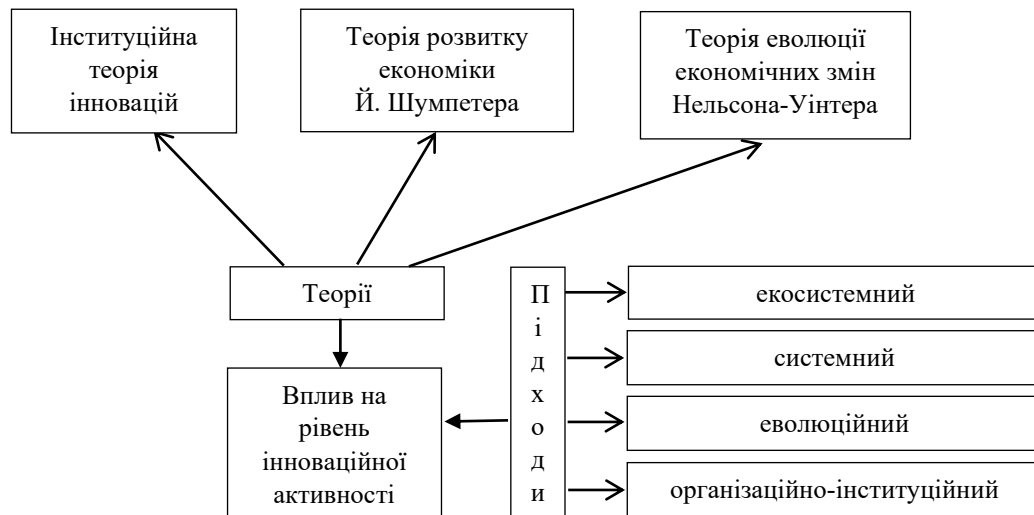

Рис. 1. Теоретичне підґрунтя інноваційної галузі

Такі вчені як Б. Санто, Г. Рігс, Б. Твіс, П. Уайт бачать інновацію комплексно, яка проходить у соціальних та економічних сферах і полягає у створенні думок, нових винаходів з метою постійного покращення життя людини. Цей процес включає цілий спектр видів робіт підприємства (розробка, маркетинг тощо). Ця група представляє інновацію у ролі розробок ідей, які несуть у собі покращення та новизну. Протилежні позиції займають Й. Шумпетер, П. Друкер, С. Хіпелъ. Вони бачать інновацію як різні зміни, які відбуваються з метою покращення сфер економіки. Отже, з цієї позиції інновація є переходом структури явищ до іншого стану. Цей підхід можна вважати вужчим, тому що зміна – це не завжди кінцевий результат. Здебільшого це засіб його досягнення.

За Законом України «Про інноваційну діяльність», інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [2].

Інновації та конкурентоспроможність взаємопов'язані між собою. Під інноваціями як фактором підвищення конкурентоспроможності розуміється кінцевий результат інноваційної діяльності, який було реалізовано у вигляді продукту, що був вдосконалений або зовсім нового продукту.

Ефект інноваційної діяльності підприємства з точки зору його конкурентоспроможності продукції має три складові [5; 6]:

1. Підвищення конкурентоспроможності продукції, що створює конкурентні переваги на найближчу і середньострокову перспективу.

2. Поява нових споживчих потреб, що створює конкурентні переваги на віддалену перспективу.

3. Підвищення ефективності виробництва, яка трансформує конкурентоспроможність продукції в конкурентоспроможність підприємства.

Таким чином, впровадження інновацій у діяльність підприємства допоможе налагодити внутрішні процеси з виробництва продукції та сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності й збереженні конкурентних переваг у перспективі. Важливо також зазначити, що інноваційні процеси забезпечують оптимізацію організаційних форм взаємозв'язків, сприяють розвитку інфраструктури та стають підґрунтям формування ефективних мотиваційних механізмів щодо їх подальшого функціонування на ринку.

Отже, інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності – це економічні, організаційні, науково-технічні та технічні зміни у виробництві, спрямовані на вдосконалення виробничого процесу з метою забезпечення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>.

2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Поточна редакція: 31.03.2023. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

3. Активізація інноваційної діяльності підприємств: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2018. – 232 с.

4. Банківська система України: інституційні зміни та інновації: кол. моногр. / [Л. О. Примостка, М. І. Диба, І. В. Краснова та ін.]; за заг. ред. Л. О. Примостки. – К.: КНЕУ, 2015. – 434 с.

5. Грецький Р. Л. Теоретичні підходи до визначення природи та сутності конкуренції. Формування ринкових відносин в Україні. 2017. № 2. С. 35-38.

6. Клепікова О. В. Інноваційна діяльність на підприємстві як об'єкт управління. Економіка транспортного комплексу. – 2017. – С. 71-76.

7. Мельник О. І. Формування ефективного інфраструктурного забезпечення інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки / О. І. Мельник // Економічний аналіз. – 2015. – № 1. С. 98-105.